

Handläggare: Marita Åkersten
Telefon: 08-508 36 215

Till
Äldrenämnden
den 14 december

Delrapport av projekt för utveckling av stöd- och hjälpinsatser till äldre med psykiska funktions- nedsättningar

Äldreförvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens delrapport av projektet för utveckling av stöd- och hjälpinsatser till äldre med psykiska funktionsnedsättningar.

Gunnel Rohlin
Direktör

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Med utgångspunkt från en kartläggning som genomfördes hösten 2008 bedriver äldreförvaltningen ett utvecklingsarbete av stöd- och hjälpinsatser till äldre med psykiska funktionsnedsättningar. En del av detta arbete bedrivs genom projekt som finansierats av stimulansmedel, dels i form av utbildningsinsatser dels i form av ett utvecklingsprojekt i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning. Vidare pågår ett arbete med att utveckla samverkansformerna mellan äldreomsorgen och socialpsykiatri i stadsdelsförvaltningarna.

Bakgrund

Under hösten 2008 genomförde USK och Äldrecentrum på uppdrag av äldreförvaltningen en kartläggning av äldre med psykiska funktionsnedsättningar. I uppdraget ingick att belysa de äldre psykiskt funktionshindrades situation socialt, vilka insatser som erhålls från äldreomsorgen och vad som önskas utifrån målgruppens behov. Dessutom ingick att belysa de administrativa rutinerna på stadsdelsförvaltningarna samt landstingets insatser och samverkan med staden. I kartlägg-

ningen, som redovisades för äldrenämnden i juni 2009, identifierades ett antal utvecklingsområden:

- samverkan inom den egna förvaltningen för att överbrygga övergången från socialpsykiatri till äldreomsorgen vid 65 årsdagen
- att se över möjligheterna att erbjuda boendestöd oavsett organisation i förvaltningen
- ändrad organisation kring handläggningen för att bättre fånga upp olika målgruppers behov
- vidareutbildning av biståndshandläggare och hemtjänstpersonal för att öka kunskapen om målgruppen psykiskt funktionshindrade

I samband med att kartläggningen redovisades för äldrenämnden fick äldreförvaltningen i uppdrag att före årsskiftet 2009/2010 återkomma till äldrenämnden med en redovisning av hur arbetet fortskridit utifrån rapportens slutsatser. På grund av att de planerade projekten inte startade förrän våren 2010 har äldreförvaltningen avvaktat med redovisningen.

Ärendet

Med utgångspunkt från de slutsatser som framkom i kartlägningsrapporten av äldre med psykiska funktionsnedsättningar inom äldreomsorgen påbörjade äldreförvaltningen ett utvecklingsarbete av stöd- och hjälpinsatser till denna målgrupp. Av de stimulansmedel som äldrenämnden erhöll 2009 för utveckling av vård och omsorg om äldre avsattes 1,2 mnkr till utveckling av insatser till äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Medlen skulle bl.a. användas till utbildningsinsatser till omvårdnadspersonal och biståndshandläggarna och till en eller flera öppna dagverksamheter för målgruppen.

Ett av de utvecklingsområden som hade uppmärksamrats i kartläggningen var samverkan mellan äldreomsorgen och socialpsykiatri. Av kartläggningen framgick att det fanns stora skillnader i hur denna samverkan fungerade i stadsdelsförvaltningarna. I några stadsdelsförvaltningar fanns upparbetade rutiner för att överbrygga övergången från socialpsykiatri till äldreomsorgen vid 65 årsdagen men i flera stadsdelsförvaltningar verkade det inte finnas några rutiner alls och inte heller någon egentlig samverkan kring målgruppen.

Seminariedag

I oktober 2009 arrangerade äldreförvaltningen och socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen gemensamt en seminariedag för chefer inom stadsdelsförvaltningarnas äldreomsorg och socialpsykiatri. Under dagen diskuterades hur insatserna till äldre med psykiska funktionsnedsättningar kan utvecklas och inte minst samarbetet mellan de båda verksamhetsområdena.

En punkt på dagordningen var goda exempel där bl.a. Hägersten-Liljeholmens sdf informerade om hur de upparbetat rutiner för övergång från socialpsykiatri till äldreomsorg. Södermalms sdf informerade om hur de organiserat biståndshandläggarna i olika specialistområden och Söders specialteam, som är en hemtjänstutförare med inriktning mot personer med psykiska funktionsnedsättningar, informerade om sin verksamhet. Vidare informerade Farsta sdf om deras äldreteam inom socialpsykiatri.

Utbildningar

Inom ramen för projektet har hittills tre olika utbildningar/kurser påbörjats. I maj 2010 genomfördes en 3-dagarskurs om äldre med psykisk ohälsa. Kursen riktade sig till hemtjänstpersonal och de 30 platserna fördelades lika mellan egen regi och enskilda utförare. I augusti 2010 startade en 100-poängsutbildning på Åsö gymnasium i Socialpsykiatri som kommer att pågå under höstterminen. Kursen riktar sig särskilt till äldreomsorgspersonal som arbetar, eller kommer att arbeta, på boenden eller i specialteam inom hemtjänsten för äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Även här har 30 platser fördelats lika mellan egen regi och enskilda utförare.

I september 2010 påbörjades också en kurs på Ersta Sköndal högskola för biståndshandläggare inom Stockholm stads äldreomsorg. Kursen omfattar två storföreläsningar och ett seminarietillfälle. Målet för utbildningsdagarna är att öka kunskaper kring äldre med psykisk ohälsa, psykiska sjukdomar och konsekvenser av dessa. Totalt deltar 100 biståndshandläggare i kursen.

Öppen dagverksamhet

I samarbete med äldreförvaltningen driver Farsta stadsdelsförvaltning ett projekt för att utveckla arbetsmetoder och insatser för gruppen äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Farsta stadsdelsnämnd har erhållit 437 tkr av 2009-års stimulansmedel för projektet. En av målsättningarna med projektet är att socialpsykiatri och äldreomsorgen gemensamt ska utveckla metodik och förhållningssätt som "fångar upp" målgruppen men också att utveckla trygghetsskapande sociala mötesplatser. I projektet ingår bl.a. att vid personliga hembesök till de som önskar erbjuda deltagande i sociala aktiviteter en eftermiddag i veckan på café Emma i Hökarängen. Café Emma är en öppen verksamhet inom socialpsykiatri i Farsta. Projektet kommer att utvärderas av en extern utvärderare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och planering. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 7 december 2010. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 8 december 2010.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Under arbetets gång har äldreförvaltningen kunnat konstatera att det finns en stor efterfrågan på utbildningar inom området äldre med psykisk ohälsa. Det är äldreförvaltningens förhoppning att detta också innebär att fler utförare inom hemtjänsten har för avsikt att starta specialteam med inriktning mot äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Äldreförvaltningen planerar för fler utbildningar men vill först avvakta utvärderingarna av de kurser som nu genomförs. Omfattningen av utbildningarna är också beroende på om äldrenämndens ansökan om 780 tkr i stimulansmedel 2010 beviljas av Socialstyrelsen.

Projektet som drivs av Farsta stadsdelsförvaltning blev något försenat, bl.a. på grund av ett chefsbyte, och har egentligen inte kommit igång förrän nu under hösten 2010. Då Farsta stadsdelsförvaltning har ett befintligt äldreteam inom den socialpsykiatriska verksamheten bedömer äldreförvaltningen att projektet har goda förutsättningar att uppnå önskade resultat. Äldreförvaltningen följer projektets utveckling genom styrgruppen för projektet.

Ett viktigt område att jobba vidare med är frågan om stödinsatser i ordinärt boende till äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Idag råder det olika uppfattningar i stadsdelsförvaltningarna huruvida socialpsykiatri ska ge boendestöd till personer över 65 år eller inte. En annan fråga som förts fram är om boendestöd kan utföras av specialteam inom hemtjänsten och också vilken ersättning till utföraren som ska gälla i dessa fall samt vilken avgift den enskilde ska betala. Det måste också klargöras hur detta ska hanteras inom kundvalet inom hemtjänsten och socialpsykiatri. När det gäller boenden inom äldreomsorgen som har inriktning mot äldre med psykiska funktionsnedsättningar har ett arbete påbörjats för att klargöra vilka av dem som dessa ska definieras som profilboende och därmed inte ska ingå i valfrihetssystemet.

Äldreförvaltningen och socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen kommer att jobba vidare med frågan om samarbetet mellan äldreomsorgen och socialpsykiatri. När det gäller frågorna som rör stödinsatsernas utformning kan dessa komma att innebära att äldreförvaltningen återkommer till äldrenämnden med förslag på

revidering av riktlinjerna. När det gäller projektet som helhet kommer, i enlighet med Socialstyrelsens anvisningar, en slutredovisning att göras under 2012.